

Forfatter: Kingo, Thomas

Titel: Digtning i udvalg

Citation: Kingo, Thomas: "Digtning i udvalg", i Kingo, Thomas: *Digtning i udvalg*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1995, s. 434.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kingo09val-shoot-idm140375705293008/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Digtning i udvalg

«Lyksom stand» indbefatter som hovedregel fred og frugtbarhed (f.eks. s. 64), men omtalen af de «lange Grenders» antryder, hvad der siges lige ud især i *Christian den Femte ... Hans Majestæts første og Lyksalige Ledings-Tog* (s. 151-161) og i mindedigtene over Niels Juel (s. 395-413): krig kan være nødvendig for landets såvel som kongens ære og er dermed også efter Guds vilje. Kingo har efter alt at dømme delt regeringens opfattelse af, at Danmark-Norges sag uden videre er hele Nordens sag (bl.a. s. 413), og den holdning retfærdiggør jo alle angreb på Sverige; i forhold til sine samtidige er Kingo tilbageholdende med at bruge historien som politisk argument, selvom også han med stolthed kan nævne f.eks. kimbrenne (s. 34). Nationalismen går ikke så vidt, at fjenden frakendes menneskelighed eller fremragende egenskaber som tapperhed, og det glemmes aldrig, at krigens udfald står i Guds hånd (f.eks. s. 160-161).

Stoltheden over fædrelandet betyder også bevidsthed om modersmålet; *Kronebogs Korte Beskrivelse* indledes med en bøn om at måtte beherske det «Patte-drukne Maal, huor i saa mange hakke» (s. 39), og i fortalen til Sjungekorets første part (s. 54) får bestræbelserne for at dyrke det danske sprog udtrykkeligt en religiøs begrundelse: »Thi de danskis Aand er dog ikke saa Fattig og forknytt, at den jo kand stige ligesaa høyt mod Himmelen som andris, alligevel at dend ikke bliver ført paa Fremmede og udlændiske Vingers».

Kirken

Som kongen er samfundets hoved, er kirken dets grundvold. Alle fra majestæten til det usleste fattiglem har krav på kirkelig betjening, som det elegant sammenfattes i underskriften på *Odense Hospital*: «Christi og Kongens allerunderdanigste og de fattiges skyldige Tjener THOMAS KINGO» (s. 304). Af formuleringen kan også den gejstlige standsbevidsthed uddrages; stoltheden og ydmygheden ved tjenesten for Gud udtrykkes i mesterlig korthed på den lysestage, Kingo forærede sin gamle sognekirke (s. 162). Præstens fornemste opgaver er forkyndelsen af Guds ord og administrationen af sakramenterne. Dåben er den selvfølgelige forudsætning for den kristnes liv, idet den renser for arvesynden og

etablerer forholdet mellem Gud og menneske (s. 400). Nadveren er den «Siale-mad» (s. 230), der livet igennem skaber kraft til kampen mod synd og død ved at give den troende del i Jesu forsoningsdød; nadverens centrale placering i kristenlivet afspejles i kompositionen af Sjungekorets anden part, hvor nadversalmerne står som kulminationen af første halvdel (s. 222-232). I lutherdommen er kirken og præsten dog ikke alaførende, for enhver kristen er umiddelbart forbundet med Gud, så at han kan – og bør – holde andagt i sit hjem; til sådanne hjemmeandagter er Sjungekoret skrevet. Et vidnesbyrd om, i hvor høj grad Kingo ønsker at helligøre hverdagslivet, kan man finde i hans melodivalg; mange af salmerne er skrevet til populære visemelodier, for »jeg haver dermed vildt gjort de veiklingende og behagelige Melodier saa meget mere Himmelske, og dit sind ... dis mere Andægtige» (s. 55). Formålet med hele Kingos salmedigtning kan sammenfattes i et par verslinier:

Siung og troe, saa skal du stige
Siungendes i Hinunerige (s. 323).

4. Bibelen

Bibelen har spillet en så central rolle for Kingos forestillingsverden, at man næppe kan overdrive dens betydning. Med stor kraft havde Luther slået fast, at Guds åbenbaring er at finde i Bibelen, hvorimod al senere kirkelig tradition er at regne for menneskeværk. Denne lære blev bestemmende for undervisningen af børnene i de lutherske lande, ligesom det teologiske studium først og sidst var bibelstudium. Kingos bibelkundskab er da erhvervet gennem hele hans opvækst og uddannelse, ligesom hans præstegerning naturligvis har gjort bibellæsningen til en – efter alt at dømme kær – pligt for ham. Denne dybe fortrothed med Bibelen er det nyttigt at holde sig for øje under læsningen af Kingos digte, hvad en enkelt strofe vil kunne illustrere: